

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro Quinto Decretalium. In Quo De Judicio, Seu Ordine Judiciario criminali, nec non de criminibus Ecclesiasticis, & secularibus ... agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1677

Titulus. XXVI. De Maledicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98302](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98302)

VI. Contra decisionem hujus cap. ob stare videtur, quia ferens opem ad homicidium fit irregularis, etiam si ipse neminem interfecerit, c. *Sicut dignum* 6. §. *Illi etiam*, c. §. *fin. supr. de homicid.* c. *Si quis viduam* 8. diff. 50. Respondent aliqui apud *Hostiens.* c. *Abbat. hic*, quod intervenerit hic dispensatio, alioquin Jure communi iste Sacerdos erat irregularis. Sed contra est, quia nulla in hoc cap. de dispensatione fit mentio, & textus allati loquuntur de assistentibus in bello, vel conflictu injusto: Clericus autem, qui interfuit bello justo, non tenetur de homicidio facto per alios, nec fit irregularis, etiam si ipse percusserit, dummodo non occiderit, c. *pen. de homicid.* & dictum supra de homicidio: nam licitum est cui liber proximo suo ad repellendam ipsius injuriam, suum impertiri auxilium, c. *Dilecto* 6. de *sent. excomm.* in 6. quod indistinctè loquitur, & communiter solet intelligi, tam de Clerico, quam Laico, nec apparet in Jure discrimen, quoad hoc, inter conflictum publicum, & privatum justum. Itaque rectius dicitur, quod pena ista suspensionis per biennium Sacerdoti huic fuit imposita ad cautelam, & terrorem aliorum, ut Clerici tales conflictus evitent, & sic aliquis puniri potest, ob factum, vel culpam alterius, *Gl. fin. hic*, c. *Hostiens. V. Abstinere*. Vel etiam dici potest, quod in casu hujus cap. non erat magna necessitas assistendi illis, quibus vis illata est, quia per se erant sufficientes ad se defendendum, & sic aliquo modo excessit Clericus iste, projiciendo lapides, & in culpa fuit, assumendo arma, citra necessitatem propriam, vel proximi; non tamen tenetur de homicidio, nec factus est irregularis propter homicidium aliorum, qui justè occiderunt se invadentes, *Abb. hic n. 2. c. 3. in fine*. Vel denique dici potest, quod hæc pena suspensionis fuerit isti Sacerdoti imposita, quia graviter erat infamatus, & ad scandalum imminens cavendum, *Hostiens. hic V. eod.*

VII. Similiter in c. *Continencia* 4. n. habetur, quod cum quidam Acolythus, cum quibusdam, arma sumpsisset ad resistendum donibus, tres in illo conflictu ab aliis fuerunt ad mortem (cum effectu, ita ut morerentur, ut sequitur) ita tamen, ut illa hominibus, que consilio ipsius Acolythi, adeoque ipsius percussione, nec consentiente, expressè prohibita fuerint perpetrata: postea Acolythus illius religionem transiit, & volebat ad sacros Ordines promoveri, unde quæsitum fuit, an posset. Respondet Papa Celestinus III. quod cum aliam gem melioris vitæ transiverit, potest ad Sacramentum Ordinem promoveri, & Alacritatem rium exercere.

VIII. Porro quamvis *Gl. fin. hic* dicitur, cum isto Acolytho fuerit dispensatum, ut promoveri ad Subdiaconatum tantum, idcirco religionem, quam ingressus est, quia fuit in excommuniendo arma, quod ipsi non licuit. Oppositum verius est, nempe quod nulla hic expressè dispensatio, sed Jure communi potuit promoveri iam ad Diaconatum, & Presbyteratum, quia consultus de jure respondit, & quid juris taliter dicit, quod poterit Altaris ministrare, cetera, adeoque etiam in Ordine Diaconatus, byteratus, cum & Subdiaconus alius sit legitimus. Ratio est, quia in nulla culpa fuit, operam rei licite, sumendo arma ad resistendum donibus, quod licet, c. *pen. h. i.* adeoque nec irregularis fuit, nec irregularis est factus, *Hostiens. Promoveri, Abb. n. 2. c. 3. c. ejus Glossa*. Nevo lit. C. Nec obstat, quod in textu ponitur ipsum ad Religionem transivisse, quia per hoc indicatur, quod ipsi ideo non fuerit imposita penitentia, sicut in casu cap. præcedentis est Abbas hic in fine.

T I T V L V S XXVI. DE MALEDICIS.

Quia alia est percussio, quæ fit manu, alia linguâ, cum Maledici, & detrahentes quodammodo percutiant, ideo priori Titulo subjicitur iste de Maledicis, *Abb. hic in Rubrica*.

§. I.

De Maledicis, & Maledictis in Papam, vel Imperatorem, eorumque pœnis.

I.

Queritur primò, quid sit maledictum, vel maledictio? Respon. Maledicere, prout refertur ad homines, est, cum malum aliquod de præsentis, vel de præterito dicitur, ut tradit *Bartol. in l. Item apud Labeonem* 15. §. *Ait Prætor, n. 4. ff. de Injuriis*. Vel Maledicus generaliter dici potest is, qui obloquitur de alio homine detra-

hendo ei, & eum obloquijs, sive detractionibus primendo, *Hostiens. in Summa, n. 1. h. i.* Tamen modis maledicere quis potest, ut tradit *Bartol. Tom. 5. de just. tr. 4. diff. 22. n. 1.* Primò enunciativo affirmando malum de altero. Secundò imperativo alicui efficiendo, quod est eum maledicere modo Juxta alicui maledicere, dum penam imponit. Tertiò fit maledictio per modum optationis imprecantis alicui malum. Hic accipitur maledictio primo modo, quando de aliquo enunciativo affirmatur malum aliquod, v. g. quod sit hæreticus, vel hæreticus; quod si de absentis hæreticus dicitur, tunc maledictio ad detractionem pertinet, per quam fama alicujus minuitur: si vero alicuius in faciem objiciantur, est contumelia, per quam honor laeditur, *Abb. hic n. 2.*

II. Quæritur secundò. Quæ sit pœna maledicentis Papæ? *de hoc agitur in c. Innotuit. l. h. t.* Nam cum quidam Clericus verba quædam in contemptum & deprecationem Officij & beneficij Papæ protulisset, hoc significatum fuit Papæ Clementi III. qui alicui mandavit, ut Clericum illum à temeritate sua compescat, idque ut pœna illius alijs terrorem incutiat, ne de cætero contra Romanam Ecclesiam in talia verba prorumpant. Et sic pœna unius debet esse meritis alterius, *c. Quia propter. 47. caus. 2. q. 7. Gl. fin. hic.* Ratio est; quia Principi maledicere non licet, scriptum est enim Exodi c. 22. Principi populi tui non maledices, c. 2. *caus. 23. q. 1. Gl. hic V. In deprecationem.*

III. Ubi notandum primò. Convitium, & detractio tantò magis culpabilis est, & pœnâ dignior, quantò coram pluribus fit, *S. Atrox Instit. de Injur. c. Quam sit. 6. de excessib. Prelat. & sumitur ex hoc c. ibi: Multis coram astantibus, Abb. hic n. 2.*

Notandum secundò. Nominè beneficij venit etiam Papatus, ut colligitur ex hoc c. ibi: Officij, & beneficij nostri: dicitur autem beneficium, quia Papa ex officio suo habet potestatem generalem, & plenissimam conferendi beneficia, & dispensationes ac gratias faciendi, & indulgentias ac privilegia concedendi ubique locorum, *Hofstiens. hic V. Officij, & beneficij.*

Notandum 3. Papa, vel alius Princeps Superiorem non habens potest punire Subditos ipsum convitantes, adeoque vindicare proprias injurias sibi illatas, ut colligitur etiam ex hoc c. quia non tenetur quis satisfactionem injuriæ remittere, etsi possit, si velit, *c. Olim. 7. de Injur. c. Gravis. 1. de restitut. spoliat. Abb. hic n. 3.*

IV. Sed contrà obstat videtur, quod habetur in l. unic. C. Si quis Imperator. maledixerit, ubi dicitur: Maledicentem Imperatori, si in remulencia seu ebrietate id fecerit, non esse puniendum: si ex levitate processerit, id contemnendum: si ex infania, miseratione dignum: si ex injuria, remittendum esse: ergo multò magis decet, ut Papa fe maledicentes non puniat, sed injuriam remittat. Respondetur, non ibi dici simpliciter, & generaliter indulgendum esse maledicenti Imperatori, sed tunc demum, si ex temulencia, levitate, vel infania maledixerit: secus, si per injuriam, & malo animo, tunc enim remittendum esse, scilicet ad Principem, ut ipse, non Judex inferior pœnam statuat, ut patet ex subjunctis, & tradit *Gl. V. Remittendum.* Sic etiam in cit. c. l. h. t. non mandat Papa simpliciter & generaliter omnes maledicentes Papæ esse puniendos, si ex temulencia, levitate, vel infania maledixerint, cum de ijs ibi nullo verbo fiat mentio, adeoque intelligi debet de maledicentibus per injuriam, & malo animo, juxta dispositionem Juris Civilis: & hoc etiam casu, non punit maledicentes, nec condemnat Judex ordinarius, v. g. Episcopus, nisi prius ipsi Papæ rescripterit, & ab eo responsum expectaverit, prout fuit rescriptum & responsum datum à Papa in cit. c. l. h. t. & ita nulla est differentia inter maledicentem Imperatori & Papæ: & sic intelligit hunc textum *Hofstiens. in summa h. t. S. Alij maledicunt Principem, Farinac. in praxi crim. p. 3. q. 105. n. 396.* Deinde responderi potest, quòd Papa, vel alius Superior

debet remittere injuriam propriam illatam suæ Personæ, non autem suæ dignitati, sicut in casu cit. c. l. h. t. ea illata est Ecclesiæ Romanæ & dignitati Pontificiæ, quam injuriam etiam remittere non posset, *Arg. c. Talomitanæ. 24. dis. 63.* Item dici potest, quòd bene potest aliquis punire injuriam sibi factam à subdito suo, maxime si nullum habeat Superiorem. Vel denique Superior tenetur remittere injuriam, non de jure, sed solum ex benignitate, & misericordia, & rancorem animi, non autem satisfactionem injuriæ illatæ, si non velit, *Gl. hic V. de temeritate, & Abb. n. 4.*

V. Notandum quartò. Clericus, qui maledixit Papæ, Judicis arbitrio, puniendus est, quia in cit. c. l. nulla certa pœna est declarata: cum enim verba, quæ maledici proferre possunt, in detrimentum Papæ, & Sedis Apostolicæ, varia esse possint, & non æqualis gravitatis, ac culpæ; ideo non potuit certa pœna statui, sed consideratâ qualitate personæ maledicentis, verborum & loci, aliisque circumstantijs, gravius, vel levius puniendus est. *Diaz. in pract. Can. V. Maledici. c. 70. n. 2.* Porro pœna cit. c. l. non solum locum habet in Clericis Papæ maledicentibus, sed etiam in laicis, *Hofstiens. cit. S. Alij maledicunt Principem, post princ. Farinac. cit. q. 105. n. 398.* & sive publicè, sive etiam privatim aliquis maledixerit, *Farinac. cit. l. n. 470.*

Notandum quintò. Præterea in Concilio Carthaginensi IV. quod refertur in c. Clericus, 5. dis. 46. statuitur, ut Clericus maledicus, maxime in Sacerdotibus, cogatur (per excommunicationem, *Gl. ibid. V. eod.*) ad postulandam veniam, & si noluerit, degradetur, sive deponatur, nec unquam, absque satisfactione, ad officium revocetur.

Notandum sextò. Non tantum qui Papæ, sed etiam qui Superiiori suo, seu Prælato spiritali maledixerit, sive verbo injuriam intulerit, arbitrariè puniendus est, *Hofstiens. in cit. S. in fine, Farinac. cit. l. n. 402.* Porro Prælatus Papæ etiam inferior, si injuria ipsi illata contingat etiam Ecclesiam suam, potest injuriantem punire, & excommunicare, nam Episcopus potest esse Judex competens in causa suæ Ecclesiæ, *c. Si quis erga. 16. in fine, Junct. Gl. V. Privetur. caus. 2. q. 7. c. Guisfariis. 30. & ibi Gl. V. Anathematizavi. caus. 23. q. 4.* Si verò injuria contingat ipsum Prælatum solum, & specialiter ipsius personam, tunc nec punire, nec excommunicare potest ipsum subditum injuriantem, non enim potest esse Judex in propria sua causa, *c. Inter querelas. 27. & ibi Gl. V. Proprie cit. caus. 23. q. 4. Farinac. cit. q. 105. n. 405.*

Notandum septimò. Religiosi, qui sermonibus suis Prælati Ecclesiarum detrahunt, per duos mentes subjacere debent illis pœnis, quæ secundum eorum regulam, vel statuta, pro gravibus criminibus, seu culpis, eis consueverunt imponi, super quibus, absque manifesta necessitate, non debet cum eis dispensari, prout habetur in *Clement. 1. S. Quibus etiam de privileg. Diaz. cit. l. n. 4.*

VI. Quæritur tertio, Quæ pœnâ afficiendus sit maledicens Imperatori, vel alteri Principi Supremo? *de hoc agitur in c. l. unic. C. Si quis Imperatori maled.* & qui ex proposito, & per injuriam, etiam Principi seculari maledixit, vel verbum contumeliosum in eum protulit, plectendus est pro arbitrio ipsius Principis, juxta cit. l. unic. C. Si quis Imperatori maled. & quidem

loci, ubi delictum commissum est, *Gl. fin. hic, & Abb. n. 12.*

Notandum sextò, Laicus publicè blasphemans, si penitentiam in *cit. c. 2. h. t.* præscriptam peragere nolit, potest adhuc hodie excommunicari, quia per hanc Constitutionem non tollitur pœna excommunicationis olim imposita, *Arg. l. Nunquam 60. ff. de oblig. & act. c. 2. de except. in 6. Abb. hic n. 11.*

Notandum septimò, quando Judex secularis negligit administrare justiciam, potest ad id compelli per Judicem Ecclesiasticum, prout sumitur ex *cit. c. 2. h. t. & ibi Gl. V. Contra eum, & una jurisdictio per aliam adjuvari debet. Gl. hic V. Potestatem.*

Notandum octavò, Judex Ecclesiasticus non potest dispensare in pœnis in blasphemantes statutis in *cit. c. 2. h. t.* ut patet ex fine ejusdem: nisi ex magna, & gravi causa, ut si persona esset nobilis, vel in dignitate constituta, quam non decet talem publicam penitentiam agere, & velle illam elemosynis redimere, *Arg. c. 1. de voto, & c. Mulieres 6. de sent. excommuni. Hostiens. hic V. Misericordiam, & Abb. n. 5.*

XI. Illud prædictis addendum, qui in ebrietate, vel etiam ex calore, & impetu iracundiæ, publicè blasphematur, non incurrit pœnam blasphemæ ordinariam jure statutam, ut colligitur ex *cit. c. 2. h. t. ibi: præsumptis*, quod deliberationem requirit: iracundus autem nescit quodammodo, quid agat, idèque miriùs puniendus est, arbitrio Judicis, quam qui omnino deliberatè, & ex proposito blasphematur, *Clarus §. Blasphemia, n. 6. & §. fin. q. 60. n. 9. Menoch. de arbitr. Jud. casu 375. n. 33. Farinac. in praxi crim. lib. 1. tit. 3. q. 20. n. 47.* quod tamen tum demum procedit, si ira habuit ortum ex iusta, & gravi causa: secus si ex causa iniusta, vel levi, tunc enim iracundia non excusat blasphemantem ab ordinaria pœna blasphemæ, ut si ludens perdat pecuniam, idèque irà percitus blasphemet, *Abb. in cit. c. 2. n. 6. Clarus cit. q. 60. n. 9. Farinac. c. l. n. 48. & 49.*

Porro præter pœnas Jure Canonico antiquo decretas in blasphemantes, aliæ gravissimæ pœnæ, tam in Clericos, tum in Laicos statutæ sunt in Concilio Generali Lateranensi, *Sess. 9.* sub Leone X. anno 1514, prout videre est apud *Covarr. c. l. §. 7. n. 10. & Ad abolendam verò, & Menoch. de arbitr. Jud. casu 375. n. 29.*

XII. Quæritur tertio, quæ sit pœna blasphemæ de Jure Civili? Resp. Est ultimum supplicium, sive pœna mortis, ut constat ex *Auth. Ut non luxurietur homines, §. Et quoniam collat. 6. nov. 77.* quæ tamen pœna tum potissimum locum habet, si quis ex consuetudine DEUM blasphemet, & in hoc vitio sit incorrigibilis, quamvis hodie hæc pœna fermè in de-

fuertudinem abierit, *Covarr. cit. loc. §. 7. n. 10. in fine, Clarus §. Blasphemia, n. 3.* ubi ait, hodie hanc pœnam non servari, ob defectum Religionis, & justitiæ, & Principes Christianos graviter peccare, qui hoc crimen severissimè non puniunt. Unde neque ob consuetudinem blasphemandi vigentem in aliqua Provincia, immunis quis esse debet ab externa, & temporali pœna, quia cum crimen blasphemæ in DEUM, & Sanctos sit contrarium Legi naturali, Divinæ, & humanæ, non debet impunitum manere, ob consuetudinem Provinciæ, quæ potius abusus, & corruptela censeri debet, *Covarr. in cit. c. Quamvis p. 1. l. 7. n. 13. Clarus c. l. n. 7. in fine.* Porro hodie pœna blasphemæ imponitur, pro arbitrio Judicis, spectatâ qualitate personæ, & facti, ita tamen, ut si blasphemia sit valde magna, & enormis, etiam pœna mortis imponi possit, ac debeat à Judice, *Clarus c. l. n. 3. Menoch. c. l. n. 30. Farinac. cit. q. 20. n. 66. & 67.*

XIII. Præterea blasphemus à testimonio repellendus est in ijs causis, in quibus requiruntur testes omni exceptione majores, modò blasphemus fuerit, saltem semel, etiam pœnâ pecuniariâ à Judice multatus, & condemnatus, nam quamvis blasphemus non sit ipso jure infamis, sit tamen post condemnationem Judicis, infamis, saltem infamiâ facti, idèque minus idoneus testis efficitur, *Arg. c. Licet 9. de probat. ubi habetur, quòd in causis arduis non admittitur testis, cujus fides vacillat, Covarr. c. l. n. 12.* quamvis id in praxi non servari dicat *Clarus c. l. n. 4.*

XIV. Quæritur quartò, quis sit Judex competens in hoc crimine? Resp. Crimen blasphemæ in DEUM, & Sanctos est crimen mixti fori, adeoque de eo cognoscere potest, non solum Judex secularis, sed etiam Ecclesiasticus, & punire etiam Laicum, alioquin sibi non subditum in temporalibus, *Abb. in cit. c. 2. n. 9. h. t.* & habet inter eos locum præventio, ita tamen, ut punitio unius Judicis non impediatur, quin alter possit suam pœnam imponere, *Farinac. cit. q. 20. n. 39.* Quòd si Judex secularis sit negligens in puniendis blasphemis, potest ad id compelli à Judice Ecclesiastico, juxta *cit. c. 2. h. t.* ubi ideo etiam Papa mandavit, ut statutum de puniendis blasphemis, modo ibi præscripto, inter alia statuta Communitatum ponatur, ut nemo possit prætereignorantiam, & ut Potestas, seu Magistratus Laicus debeat observare illud statutum, si fuerit positum inter alia, *Abb. ibid. n. 9.* Non tamen potest Judex Ecclesiasticus punire Judæum blasphemum, nisi Judex secularis negligens esset, *Clarus c. l. n. 5. vel Judæus esset sub temporali jurisdictione Judicis Ecclesiastici, Farinac. c. l.*

n. 40. & 41.

